

نگاهی به سنگ مزار مقبره اوحدی مراغی

افسانه حصیری

درآمد

در رهگذر تاریخ پدیده‌های گوناگونی از زندگی بشر برای نسل‌های آینده به یادگار مانده است و اکنون از پس قرن‌ها، سنگ‌نوشته‌ها مقاوم‌تر از سایر هم‌سلکان خود راویان تاریخ چندصد ساله و فراتر از آن، پیام‌آوران هزاره‌های تاریخ گذشتگان ما هستند. وجود سنگ قبر بر روی قبور دوره اسلامی همواره در همه نقاط ایران به چشم می‌خورد و این مسأله هرچند در اکثر فرهنگ‌ها وجود دارد، در فرهنگ دوران اسلامی و ایران به عنوان یکی از شاخص‌های تدفین همواره مد نظر مسلمانان بوده است و با توجه به دستوالعمل‌های اسلامی بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. به طور کلی ذوق و طبع ظریف ایرانی هر جا که مقدر بوده به نحوی خودنمایی کرده است. در گچ‌بری‌ها و کاشی‌کاری‌ها و در جاجیم و قالی و حتی در کاسه و کوزه‌ها هم مظاهر این ذوق و هنر دیده می‌شود. خلاصه هر جا که نشانی از ایران باشد از هنر ایرانی نیز نشانه‌ای وجود دارد. بررسی سنگ‌نوشته‌ها نیز علاوه بر اینکه شخصیت متوفی را معلوم می‌کند، به ما کمک می‌کند تا به قلمرو ادبیات آن زمان دست یابیم. شاید به جرئت بتوان گفت متنوع‌ترین سنگ‌قبرها در مراغه وجود دارد و این شاید به دلیل وجود سنگ‌های نسبتاً مرغوب و پیشینه طولانی هنر حجاری در این مرز و بوم می‌باشد. لازم به توضیح است که در اکثر محله‌های باستانی مراغه قبرستان‌های وسیع با سنگ‌قبرهای متنوع وجود دارد که نظر هر بیننده را به خود جلب می‌کند. سنگ‌نوشته‌ها هر چند که در مفهوم عام به سنگ تاریخ شهرت دارند، اما به لحاظ مفاهیم تاریخی و کاربردی به چند دسته از جمله سنگ یادبود، سنگ فرمان، وقف‌نامه، سنگ محراب و سنگ مزار تقسیم می‌شوند.

مقبره رکن الدین ابوالحسن مراغی مشهور به اصفهانی عارف و شاعر پارسی‌گوی نامدار، صاحب مثنوی معروف «جام جم» در میان باغ سرسبزی در شمال مراغه واقع شده است. صندوق سنگی قبر قبلی وی که سه پله بالاتر از کف باغ قرار گرفته بود، از سنگ کبود معمولی تهیه

شده و بر بالای دیواره های شمالی و جنوبی آن عبارت: «هذا قبر المولى المعظم، قدوة العلماء، افصح الكلام زبدة الانام الدارج الى رحمة الله تعالى اوحد الملة والدين ابوالحسن اصفهانی، فى منتصف شعبان سنة ثمانه و ثلثین و سبعمائة» نقر گردیده است.

تجدید بنای مقبره اوحدی مراغه‌ای

در سال ۱۳۵۲ از طرف انجمن آثار ملی ایران نماینده‌ای به مراغه اعزام و کمیته‌ای به نام تجدید بنای مقبره اوحدی از فرهنگیان و معاریف شهر تشکیل و پس از مطالعات لازم اقدام به احداث آرامگاهی جدید به اوحدی نمودند. بنای جدید حاوی آرامگاه و محوطه سازی و کتابخانه بوده که اکنون به عنوان موزه تخصصی ایلخانی بهره‌برداری می‌شود. در وسط باغ گنبد زیبایی از بتون آرمه به جای آرامگاه قبلی احداث و سنگ مقبره قبلی به موزه آرامگاه منتقل گردیده است.

سنگ قبر قدیمی شیخ رکن‌الدین اوحدی مراغی (۷۳۸ ه.ق.).

جنس سنگ مزار پلکانی شکل اوحدی از سنگهای رسوبی دانه متوسط به نام ماسه سنگ می باشد. رنگ آن مایل به قرمز است؛ و خط کتیبه های آن خط ثلث است و زبان کتیبه، عربی است. طول و عرض کتیبه در سطح رو به رو ۱۳*۱۲۱ و در سطح دیگر ۱۳*۱۳۰ سانتی متر و مکعب اندازه گیری شده آن ۱۷۴ (عرض) و ۵۲ (طول) و ارتفاع آن ۹۰ سانتی متر است. چهار سطح آن منقوش است. در دو سطح آن که آسیب فراوانی دیده اند، تزیین هندسی شکل مربعات مقرنس کاری شده دیده می شود و در سطوح دیگر تزیینات ساده هندسی وجود دارد. چهار گوشه سنگ را چهار ستون با بدنه مارپیچی زیبا تزیین کرده است. این ستونها در سطح رویی سنگ به صورت مجزا تبدیل به ستون افراشته منشوری شکل می گردد.

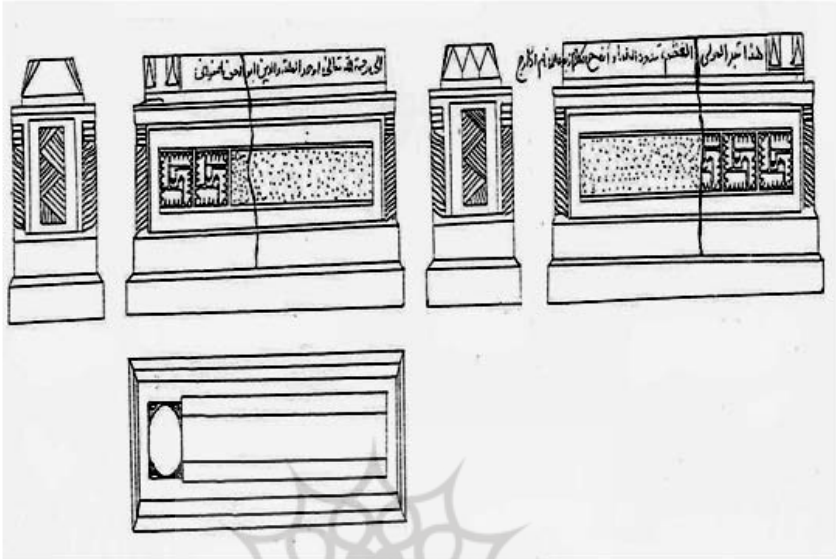
کتیبه ها:

سطح رو به رو: «هذا قبر المولا المعظم قدوة العلماء افصح الكلام زبدة الانام الدارج»:

سطح دیگر: «الی رحمة الله تعالی اوحد المله و الدین ابوالحسن اصفهانی فی ... منتصف شعبان سنة ثمانه و ثلثین و سبعائة».

طرح سنگ مزار اوحدی و کتیبه های آن

